

ครูพันธุ์ใหม่กับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว*

ความเป็นครูในสังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาเรื้อรารอบด้าน แต่ปัญหาใดก็ไม่เท่ากับวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพครู ประกอบกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นกระแสใหม่ทั่วโลก เพราะในยุคที่โลกกำลังก้าวหน้าเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ สภาพของโลกนี้เปลี่ยนไปเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี เป็นสังคมโลกที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ครอบคลุมการทางการศึกษา และองค์การทางการศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ถึงเวลาแล้วที่ประเทศจะต้องมุ่งไปเพื่อการศึกษาของปวงชน (Education for All) และขณะเดียวกันทุกภาคส่วนของสังคมต้องทุ่มเทให้กับการศึกษา (All for Education)

“การศึกษาเมื่อครั้งอดีตแตกต่างจากปัจจุบันฉับไฉน การศึกษาในอนาคตก็ย่อมต่างจากปัจจุบัน ฉะนั้น คำถามที่สำคัญต่อมาคือ แล้วการศึกษาในอนาคตนั้นคืออย่างไร”

แม้ในขณะนี้จะยังไม่มีภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคต แต่ก็พอที่จะอาศัยสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันทำนายได้ว่า การศึกษาในอนาคตจะเป็นการศึกษาที่ไร้ขีดจำกัดในด้านของเป้าหมายในการเรียน เนื้อหา วิธีการเรียนรวมทั้งวิธีการประเมิน สำหรับในสังคมเมือง สถาบันการศึกษาในระบบ อาจจะมีบทบาทน้อยลง ในขณะที่สถาบันการศึกษาตามอัธยาศัยและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้โอกาสในการเรียนรู้มีมากขึ้นเกินคณานับ และแน่นอนว่าจากเดิมที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ สำหรับในศตวรรษใหม่ ครูก็อาจจะถูกบังคับให้เปลี่ยนมาเป็นผู้กำกับและช่วยเหลือให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหา และสร้างความรู้ขึ้นเอง

เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องขยับขยายและปรับตัวอย่างรวดเร็ว เช่นนี้ ก็อาจจะเป็นเพราะเยาวชนปัจจุบัน มีโลกทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปมาก นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องคงจะต้องยอมรับความจริงประการหนึ่งว่า เยาวชนที่เป็นผู้เรียนในปัจจุบัน มิใช่ผู้เรียนที่เราเคยรู้จักหรือที่ “เราเคยเป็น” อีกต่อไปแล้ว การกล่าวเช่นนี้ มิได้หมายความว่าผู้เรียนปัจจุบันมีระดับสติปัญญาลดลงหรือสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่ออดีต แต่ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนปัจจุบันมีความคิด ความเชื่อและค่านิยมที่หล่อหลอมขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์และสังคมทุนนิยม ในช่วงรอยต่อแห่งการก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งโน้มน้ำหนักให้ผู้เรียนของเรายอมรับ “ความเป็นวัฒนธรรมเดียว” กับผู้เรียนในสังคมอื่นๆ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ทั่วโลก จึงไม่น่าแปลกใจว่า เหตุใดผู้เรียนไทยกับผู้เรียนในประเทศอื่นๆ จึงมีความคิดและพฤติกรรมคล้ายกัน กล่าวคือ นิยมการรับและเสพข้อมูลดิจิทัล สนใจสร้างกลุ่มที่มีความคิดแปลกแยก เพื่อแสดงอัตลักษณ์และดึงดูดความสนใจจากสังคม มุ่งแสดงออกถึงตัวตนที่แท้จริงในชุมชนสังคมออนไลน์ รักในความรวดเร็วของข้อมูล นิยมและหลงใหลในสื่อเสมือนจริงมากกว่าธรรมชาติ ที่สำคัญคือ มีค่านิยมในความเป็น “ส่วนตัว” มากกว่าความเป็นกลุ่มชุมชนและสังคม

ดังนั้น เมื่อผู้เรียนไม่ใช่แบบเดิมที่เคยรู้จัก ครูพันธุ์ใหม่จึงจำเป็นต้องหาวิธีทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้เข้าใจถึงพฤติกรรมและความคิดของผู้เรียน ตลอดจนเข้าใจภูมิหลังด้านโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมที่ขัดเกลาและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของผู้เรียนอีกด้วย เฉลิมลาภ ทองอาจ (๒๕๕๕, หน้า ๒๖) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนในโลกปัจจุบันสรุปได้ว่า เป็นกลุ่ม Generation Y ซึ่งหมายถึงผู้เรียนที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๙๐ และผู้เรียนที่เกิดตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ เป็นต้นมาจัดว่าเป็นกลุ่ม Generation Z ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มได้รับอิทธิพลจากโครงข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออาจจะเรียกได้ว่ามี “วัฒนธรรมดิจิทัล” พวกเขามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ที่เชื่อมโยงกับโลกภายนอกห้องเรียนในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และตระหนักว่าตนเองเติบโตขึ้นในโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นพัฒนาทักษะต่างๆ ในการเอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกให้กับชีวิตของตนเองได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนจึงมีแนวโน้มด้านค่านิยมที่จะปฏิเสธชั้นเรียน ที่มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายแบบดั้งเดิม (Traditional Lecture-based Classroom) จากแนวคิดดังกล่าว ครูพันธุ์ใหม่จึงต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อเรื่องการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน จากที่เคยป้อนความรู้ใส่ลูกศิษย์เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำกันมาตลอด ในศตวรรษที่ ๒๐ ไปสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักที่จะคิดและใฝ่หาวิธีค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของศ.นพ.วิจารณ์ พานิช (๒๕๕๕, หน้า ๑๒) ที่กล่าวว่า การเรียนจึงต้องทำให้เด็กรู้สึกท้าทาย มีกิจกรรมให้ทำเรียกว่าเป็นการเรียนแบบ Action คือ วิ่งออกไปหาความรู้ ซึ่งจะ让孩子ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย โดย "ครู" จะมีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าเดิมแต่ไม่ใช่ในฐานะผู้สอน แต่ในฐานะผู้ฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะที่จำเป็น ครูต้องเปลี่ยนความคิด ต้องละทิ้งความยึดมั่นถือมั่นในเนื้อหาวิชาว่าถูกที่สุด แล้วปรับตัวมาสู่การเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้อย่างตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ เพราะการลงมือทำจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของโครงงาน เพื่อให้เด็กสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตตนเอง และครูต้องไม่ตอบคำถามของเด็กในทันที ไม่ดูคำว่ากล่าวหากำตอบนั้นไม่ถูกต้อง เพราะจะเป็นการทำร้ายเด็กในภายหลังแต่ควรใช้วิธีการตั้งคำถามไปเรื่อยๆ เพื่อนำไปสู่การลงมือค้นหาจนได้คำตอบที่ออกมาจากความคิดภายในตัวของเด็กเอง นอกจากนี้ ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (๒๕๕๕, หน้า ๑๒) ซึ่งระบุว่า ในศตวรรษที่ ๒๑ ครูจะต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมโดยให้เด็กวิ่งออกไปหาคำตอบ ไม่ใช่บอกคำตอบและมานั่งท่องจำเหมือนที่ผ่านมา วิธีการสอนในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทักษะการเรียนรู้แล้ว ยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกิดเป็นทักษะชีวิต (Life Skill) ซึ่งการมีทักษะชีวิตที่ดียังช่วยให้เด็กรู้จักที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสามารถแบ่งได้กว้างๆ เป็น ๓ ด้าน คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (วราพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, ๒๕๕๔, หน้า ๒๔-๒๖)

๑. ทักษะชีวิตและการทำงาน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวงการธุรกิจและการทำงานอย่างมาก ส่งผลให้ความเชื่อที่ว่าผู้เรียนที่เรียนหนังสือเก่งจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานไม่เป็นความจริงอีกต่อไป ผู้เรียนพันธุ์ใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ถูกคาดหวังจากสังคมและนายจ้างให้มีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการทำงานและชีวิตประจำวันด้วย คือ จะต้องเป็นผู้มีความยืดหยุ่นและมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สามารถทำงานและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเป็นผู้นำสร้างผลงานของตนเองได้และรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่หลากหลายได้

๒. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เมื่อโลกเต็มไปด้วยข้อมูลและข่าวสาร องค์ความรู้ใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เป็นเหตุเป็นผล เป็นระบบ เพื่อให้มองเห็นภาพรวมและนำไปสู่การแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสารและการร่วมมือกับผู้อื่น และรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ หรือปรับเปลี่ยนมุมมองในการคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ผู้เรียนพันธุ์ใหม่จะต้องมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้เป็นคนทันโลก ตัวอย่างเช่น การรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

๓. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมาย ผู้เรียนพันธุ์ใหม่จำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ประเมินข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจะต้องสามารถใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการสร้างสื่อด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของสื่อต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ ออดิโอ วิดีโอ มัลติมีเดีย เว็บไซต์ เพื่อให้รู้เท่าทันสื่อและเลือกคัดกรองเฉพาะข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของตนเอง

เมื่อองค์ประกอบทุกอย่างถูกดำเนินการอย่างเหมาะสม อาจสรุปได้ว่า ผู้เรียนพันธุ์ใหม่ คือผู้เรียนที่มีความดีเด่นทั้งในเนื้อหาวิชาการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถรับมือกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชาญฉลาด ถือเป็นพลเมืองหรือแรงงานในอนาคตที่สังคมต้องการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๒๔ (๒๕๔๒, หน้า ๙) ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ ๖ ข้อ กล่าวคือ

๑. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องใช้ความรู้เรื่องจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ครูจึงต้องวิเคราะห์ผู้เรียน ศึกษาความแตกต่างเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ให้โอกาสผู้เรียนจัดกิจกรรมได้หลากหลายตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน หรือตั้งเรื่องที่เป็นปัญหาในสังคมปัจจุบัน และผู้เรียนสนใจมาบูรณาการในบทเรียน จัดกิจกรรมให้พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล คำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียน ที่ต้องอยู่ในสังคมแห่งการแข่งขันมากขึ้น ในสังคมอาเซียน

๒. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูต้องใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหา ใช้ขั้นตอนของ Problem Based Research Based การสอนแบบโครงงานจะทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดการแก้ปัญหา แม้เป็นเรื่องเล็กๆ ใกล้ตัว เช่น การจัดการเวลาการจัดการใช้เงินของตนเอง การโยนลูกเต๋ากลับมาปัจจุบัน ปัญหาสังคมและนำมาวางแผนจัดการในเรื่องต่างๆ นอกจากฝึกให้ผู้เรียนตอบคำถามแล้ว ครูควรฝึกให้ผู้เรียนคิดโจทย์ให้สอดคล้องกับคำตอบนั้น ข้อสำคัญ ครูมีอาชีพต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎี กระบวนการ และมีติของการคิดด้วย จึงจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีสติ และรู้เท่าทันปัญหาของสังคมและของตนเอง สามารถคิดแก้ปัญหาได้

๓. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ครูมีอาชีพต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ รักการอ่านแล้วจะถ่ายทอดจิตสำนึกในการรักการอ่านให้ผู้เรียนได้ ต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ แล้วฝึกให้เขียนสรุปองค์ความรู้ด้วย การเขียนและการอ่านเป็นทักษะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ฝึกให้ผู้เรียนอ่านเรื่องสนุกๆ เป็นการเริ่มต้นแล้วฝึกเขียนสรุปจากบทความเรื่องนั้นๆ สามารถสอดแทรกได้ทุกรายวิชา นอกจากนี้ครูมีอาชีพยังต้องจัดการเรียนรู้อย่างกำหนด Work Place ให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากประสบการณ์ มีขั้นตอนในการปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ ฝึกให้ผู้เรียนประเมินงานของตนเองแล้วเสนอแนะเพื่อพัฒนาแก้ไข

๔. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ครูมีอาชีพต้องสอนคน ไม่ใช่สอนหนังสือ สอนคน คือ พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ความเป็นตัวตนของผู้เรียน ลูกศิษย์ ครูมีอาชีพจึงต้องสร้างคนให้มีความรู้ ความเก่ง เป็นคนดี สอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรับและพัฒนาบุคลิกภาพให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน ฝึกค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความพยายาม ความมีวินัย เสียสละ มีจิตอาสา มีความสามัคคีปรองดอง ฯลฯ นำไปสอดแทรกในกิจกรรมได้ทุกรายวิชา

๕. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ครูมีอาชีพต้องไม่เก่งการบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็น Facilitator เป็นผู้เอื้ออำนวย เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าทุกครั้งต่อการสอน โดยเริ่มต้นกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสำหรับผู้เรียนเสียก่อน (Learning Outcome) แล้วจึงจัด Input และ Process การวางแผนจัดการเรียนรู้ ต้องสอดแทรกทักษะภาษาอังกฤษและ IT ในทุกวิชาเพื่อผู้เรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองเข้าสู่การแข่งขันในสังคมอาเซียนได้ ครูมีอาชีพต้องมีความรู้และเทคนิควิธีการประเมินผลว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนบรรลุวัตถุประสงค์ของ Learning Outcome หรือไม่ นำผลการประเมิน

มาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียน ครูต้องใช้เทคนิควิธีการประเมินผลหลายวิธีเพื่อให้เหมาะสมกับการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ครูต้องนำผลประเมินมาทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

๖. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ครูต้องส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ช่างสังเกต และศึกษาในสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ได้พบ สามารถเรียนรู้ได้จากสภาพแวดล้อมตลอดชีวิต นำความรู้มาแก้ปัญหาและใช้ประโยชน์ต่อตนเองต่อสังคม

ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียนพันธุ์ใหม่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ได้ จะต้องไม่ถูกปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม แต่เราต้องเริ่มสร้างที่ครูพันธุ์ใหม่ที่กล้าลอง กล้าทำ และกล้าคิด และมีแนวคิดเดียวกันให้เกิดเป็นหน่อขึ้นมา พร้อมทั้งจะร่วมมือกันช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพของเขาโดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงการศึกษาตามเป้าหมายใหม่แห่งอนาคต ที่มีได้มุ่งเน้นแต่วิชาการที่ไร้ความหมาย แต่เป็นทักษะการใช้ชีวิตอย่างมีปัญญา สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ครูสร้างคน คนสร้างชาติ และเป็นครูมืออาชีพแห่งศตวรรษใหม่ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมลาภ ทองอาจ. (๒๕๕๕, กรกฎาคม-ตุลาคม). ก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑ : เส้นชัยที่การศึกษาไทยยังไปไม่ถึง. วารสารครุศาสตร์, ๔๐, ๒๖๑-๒๖๗.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (๒๕๕๔). งานสำคัญของการศึกษาไทย สร้าง “ทักษะ” ให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑ [Online]. Available: <http://www.pl๒๑.org>. [๒๕๕๖, พฤศจิกายน ๕].

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (๒๕๕๔). ทักษะแห่งอนาคตใหม่/ โดย James Bellanca และ Ron Brandt. กรุงเทพฯ: โอเพนเวิร์ดส์.

วิจารณ์ พานิช. (๒๕๕๕). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๕๕). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒). กรุงเทพฯ: ครูสภา.